

Sygn. akt I Ca 109/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 kwietnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Podwójniak

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSR del. Elżbieta Sadowska-Augustyniak

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa K. K. (1) i K. K. (2)

przeciwko (...) SA w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli

z dnia 15 października 2015 roku, sygnatura akt I C 661/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1, 2 i 3 w ten tylko sposób, że:

- a) kwotę zasądzoną w punkcie 1 podwyższa z 2.000 złotych do 8.000 (osiem tysięcy) złotych;
- b) kwotę zasądzoną w punkcie 2 podwyższa z 4.000 złotych do 8.000 (osiem tysięcy) złotych;

1. oddala apelację w pozostałej części;

2. zasądza od pozywanego (...) SA w W. z tytułu częściowego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego: na rzecz powódki K. K. (2) kwotę 80 (osiemdziesiąt) złotych, a na rzecz powoda K. K. (1) kwotę 420 (czteryście dwadzieścia) złotych.

Sygn. akt I Ca 109/16

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym do Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli, małoletni powodowie: K. K. (2) i K. K. (1), reprezentowani przez ojca J. K. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwot po 25 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 22 kwietnia 2014r. do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa prawnego w kwocie po 4 800 złotych.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od przeciwnika zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Zaskarżonym wyrokiem z 15 października 2015r., Sąd Rejonowy zasądził od (...) S.A z siedzibą w W.:

- na rzecz K. K. (1) zadośćuczynienie w kwocie 2 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 22 kwietnia 2014r. do dnia zapłaty,

- na rzecz K. K. (2) zadośćuczynienie w kwocie 4 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 22 kwietnia 2014r. do dnia zapłaty (pkt 1);

oddając powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2) i znosząc wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania (pkt 3).

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

W dniu 4 stycznia 2008r. J. S. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, czym doprowadził do potrącenia A. K., który na skutek doznanych obrażeń ciała zmarł. Właściciel pojazdu, którym sprawca wypadku się poruszał posiadał w pozwanym zakładzie ubezpieczeń wykupione ubezpieczenie w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

A. K. był dziadkiem ojczystym K. i K.. W chwili jego śmierci powodowie mieli - odpowiednio - 4 i 8 lat. Zmarłego łączyły z wnukami silne relacje rodzinne. Mieszkali w tym samym domu wraz babcią i rodzicami. Wszystkie święta spędzali razem. Pod nieobecność rodziców, A. K. opiekował się powodami. Często zabierał ich na spacer, kupował upominki i słodycze, K. odprowadzał na autobus do szkoły. Nagła śmierć A. K. wpłynęła negatywnie na sferę emocjonalną powodów, powodując u K. okres żałoby, a u młodszego K., w początkowym okresie, poczucie tęsknoty. W żadnym jednak momencie nie nastąpiła u dzieci dezorganizacja w ich funkcjonowaniu. Śmierć dziadka nie wpłynęła negatywnie na ich dalszy rozwój oraz proces kształtowania się osobowości.

W ocenie Sądu Rejonowego, powództwo było częściowo zasadne, a odpowiedzialność pozwanego miała swoje źródło w umowie, o której mowa w art. 822 § 1 kc.

Więź rodzinna (prawo do życia w rodzinie) jest dobrem osobistym, a jego naruszenie uzasadnia przyznanie zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc w sytuacji, gdy śmierć członka rodziny nastąpiła na skutek deliktu (wypadku komunikacyjnego), który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r.

Pomiędzy powodami a zmarłym A. K. istniały przez wiele lat silne więzi emocjonalne. Bez wątplenia zatem, na skutek śmierci dziadka, wywołanej działaniem J. S. dobro osobiste powodów w postaci więzi rodzinnych zostało naruszone. Działanie sprawcy wypadku było bezprawne (stanowiło naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym), a także zawinione (wynikało co najmniej z lekkomyślności). W tym stanie rzeczy spełnione zostały przesłanki odpowiedzialności deliktowej J. K., a co za tym idzie także pozwanego.

Zdaniem Sądu Rejonowego, nagła śmierć dziadka wpłynęła negatywnie na sferę emocjonalną wnucząt, powodując u K. okres żałoby, a młodszego K., w początkowym okresie - poczucie tęsknoty. Dobro osobiste powodów w postaci więzi rodzinnej z dziadkiem zostało bezpowrotnie utracone. Tym niemniej, z drugiej strony, z uwagi na wiek powodów, w żadnym momencie nie nastąpiła u nich dezorganizacja funkcjonowania. Śmierć A. K. nie wpłynęła negatywnie na dalszy ich rozwój oraz proces kształtowania się osobowości. Bez wątplenia pogorszeniu uległa ogólna sytuacja osobista, lecz wszelkie negatywne skutki zdarzenia nie były intensywne i długotrwałe.

Z tego też powodu, w ocenie Sądu pierwszej instancji, odpowiednią kwotą zadośćuczynienia, kompensującą stratę dziadka winna być w przypadku K. kwota 4 000 złotych, a w przypadku młodszego K. - 2 000 złotych. W pozostałym zakresie żądania powodów, jako wygórowane podlegały zaś oddaleniu.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 kc, a o kosztach postępowania w oparciu o art. 100 kpc.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniósł pełnomocnik powodów, zaskarżając orzeczenie **w części oddalającej powództwo i podnosząc następujące zarzuty:**

1. **naruszenia przepisów prawa procesowego, to jest art. 233 § 1 kpc w zw. z 328 § 2 kpc**, wskutek dokonania oceny materiału dowodowego w sposób dowolny, a nie swobodny, co skutkowało błędami w uzasadnieniu wyroku, w szczególności prowadziło do sprzeczności pomiędzy poczynionymi ustaleniami, a przyznanymi powodom rażąco niskimi kwotami zadośćuczynienia;

2. **naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest art. 448 kc**, wskutek dokonania jego błędnej wykładni, polegającej na przyznaniu powodom przez Sąd pierwszej instancji rażąco nieodpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez nich krzywdę w stosunku do całokształtu negatywnych konsekwencji wynikających ze śmierci dziadka w wypadku drogowym z dnia 4 stycznia 2008r.

W oparciu o wskazane zarzuty skarżący wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w zaskarżonej części i zasądzenie od strony pozwanej:

a) na rzecz **powoda K. K. (1) kwoty 12 000 złotych** wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi począwszy od dnia 22 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty;

b) na rzecz **powódki K. K. (2) kwoty 14 000 złotych** wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi począwszy od dnia 22 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty;

1. zasądzenie na rzecz powodów kosztów postępowania stosownie do wyniku sprawy.

Pozwany oraz interwenient uboczny J. S. wnieśli o oddalenie apelacji i

zasądzenie od powodów kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie, choć nie wszystkie z podniesionych w niej zarzutów są zasadne.

Przede wszystkim nie sposób mówić o naruszeniu przez Sąd Rejonowy art. 233 kpc. Sąd ten dokonał bowiem prawidłowych ustaleń faktycznych, opierając się na zgromadzonych dowodach a skarżący dokonanych ustaleń nie kwestionuje. Inną rzeczą jest zaś subsumcja stanu faktycznego pod właściwą normę prawną, czyli jego ocena w kontekście określonych przepisów prawa, lecz ewentualne błędy należy w tym zakresie rozpatrywać w ramach naruszenia norm prawa materialnego, nie zaś procesowego.

Odnosząc się do podnoszonego przez skarżącego zarzutu naruszenia art. 448 kc zauważyć natomiast należało, że oczywiście orzekanie o wysokości zadośćuczynienia, z zachowaniem postulatu „odpowiedniości” wyrażonego wprost w tym przepisie, należy do swobodnego uznania sądu (przede wszystkim sądu pierwszej instancji). Zatem w dyskrejonalną władzę sędziego sąd odwoławczy ingerować nie może, o ile sąd pierwszej instancji prawidłowo zbadał i ocenił wszystkie okoliczności sprawy. Atrybut swobody orzekania o wysokości zadośćuczynienia wynika z faktu, iż nie istnieją żadne zobiektywizowane, ustawowo określone kryteria pozwalające sądowi na rozstrzygnięcie o zadośćuczynieniu we wprost określonych przedziałach pieniężnych. Tym niemniej, sąd odwoławczy może i powinien dokonać korekty wysokości zasądanego zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę wówczas, gdyby w wyniku rozpoznania przez niego apelacji okazało się, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, że jest ono rażąco wygórowane, albo rażąco niskie. W tej kwestii wielokrotnie wypowiedała się judykatura, między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z 18 listopada 2004r., sygn. akt I CK 219/04, czy też z 27 lutego 2004r., sygn. akt V CK 282/03.

Na rozmiar krzywdy związanej ze śmiercią członka rodziny mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań pokrzywdzonego, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią określonej osoby, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem jego odejścia, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, stopień, w jakim pokrzywdzony umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy oraz wiek pokrzywdzonego. Trzeba także podkreślić, że z uwagi na charakter kompensacyjny zadośćuczynienia, jego wysokość nie może stanowić kwoty symbolicznej, a musi przedstawiać wymierną wartość ekonomiczną.

Z niekwestionowanych ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że zmarłego łączyły z powodami silne więzi rodzinne. Mieszkali w tym samym domu. A. K. na co dzień opiekował się powodami, spędzał z nimi czas. Trzeba podkreślić, iż rola dziadków jest największa właśnie w okresie dzieciństwa. W następstwie dorastania, wzrastania znaczenia środowiska rówieśników, systematycznie maleje. Powodowie zostali zatem pozbawieni towarzystwa, bliskości dziadka w okresie, w którym najbardziej tego potrzebowali i to w sytuacji, kiedy przed śmiercią dziadek był uczestnikiem ich codziennego życia.

W świetle przedstawionych okoliczności należy zgodzić się ze skarżącym, iż przyznane przez Sąd Rejonowy zadośćuczynienia są nieadekwatne do rozmiaru krzywdy powodów, ale również stosunków majątkowych w naszym kraju i żadną miarą nie spełniają funkcji kompensacyjnej.

Nie sposób również znaleźć uzasadnienie dla zróżnicowania zasądzonych kwot.

Z jednej bowiem strony, zdolność K., jako czterolatka, do rozumienia śmierci dziadka i związanej z tym straty była mniejsza, z drugiej jednak, strata ta przypadła na dłuższy okres jego dzieciństwa, aniżeli w przypadku K. i, jak już wskazano, właśnie ten, w którym dziadkowie mają największy udział.

W związku z tym powyższym zasadna jest konstatacja, że doszło do naruszenia przez Sąd Rejonowy prawa materialnego w postaci art. 448 kc.

Tym niemniej, nie można pomijać, że charakter zadośćuczynienia przyznanego w związku ze śmiercią osoby bliskiej wymaga, by uwzględnić także takie okoliczności, jak fakt, iż osoba uprawniona po śmierci bliskiego nie została samotna, opuszczona, może liczyć na pomoc bliskich, czy ma szansę ułożyć sobie życie bez zmarłego. Jak ustalił zaś Sąd pierwszej instancji, nie nastąpiła dezorganizacja funkcjonowania powodów, prawidłowo rozwijających się, otoczonych opieką rodziców i babci, którzy byli dla małoletnich wsparciem.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok, podwyższając zasądzone kwoty do 8 000 złotych na rzecz każdego z powodów, uznając je za adekwatne do rozmiaru krzywdy, natomiast dalej idącą apelację - na podstawie art. 385 kpc - oddalił.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 kpc, stosownie do wyniku sprawy (powódka wygrała sprawę w 40 %, natomiast powód w 60%), zasądzając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 80 złotych, a na rzecz powoda - 420 złotych. Na koszty te złożyły się:

- po stronie powodów: opłaty od apelacji - po 500 złotych, wynagrodzenia adwokata - po 600 złotych,
- po stronie pozwanego: wynagrodzenie radcy prawnego - 2 x po 600 złotych.

Wysokość wynagrodzeń obliczono wg stawek minimalnych, stosownie do § 2, 6 pkt 4 i 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 461).